

Інноваційні кроки в організації самостійної роботи клінічних-ординаторів
іноземців на кафедрі ортодонції

Смаглюк Л.В., Дмитренко М.І., Білоус А.М., Нестеренко О.М.

Вищий державний навчальний заклад України

«Українська медична стоматологічна академія»

кафедра ортодонції

Анотація. Інноваційним кроком в організації самостійної роботи клінічних-ординаторів іноземців за фахом «Ортодонція» є впровадження в навчальний процес клінічних конференцій, що створює умови для розширення кругозору особистості лікаря, удосконалення клінічного мислення, покращення якості комплексної діагностики та лікування.

Ключові слова: самостійна робота, клінічна ординатура, іноземні громадяни, фах «Ортодонція».

Клінічна ординатура – це вища форма підвищення кваліфікації лікарів у вищих учбових закладах, інститутах удосконалення лікарів і науково–дослідних інститутах. Робота клінічного ординатора направлена на глибоке засвоєння спеціальності, оволодіння методами сучасного клінічного обстеження і комплексного лікування хворих. Основним завданням клінічної ординатури є підготовка кваліфікованих спеціалістів для самостійної роботи [1]. Сучасна підготовка кваліфікованого спеціаліста за фахом «Ортодонція» вимагає впровадження нових європейських форм навчання, які формують інтегроване клінічне мислення, творчий розвиток, знання етики [2] та вміння співпрацювати в команді лікарів; пріоритетом у роботі є збереження і покращення стоматологічного здоров'я [3].

Бажання набуття клінічного досвіду для надання якісної ортодонтичної допомоги приводить на кафедру ортодонції клінічних ординаторів-іноземців. Зараз на кафедрі проходять навчання 8 клінічних ординаторів-іноземців з країн Близького Сходу, Північної Африки, Грузії та ін. В програмі навчання в клінічній ординатурі з ортодонції передбачено 3960 годин протягом 2 років та 5310 годин протягом 3 років. Клінічною базою кафедри є навчально-науково-

лікувальний структурний підрозділ ВДНЗУ «УМСА» – «Стоматологічний центр», матеріально-технічне забезпечення якого відповідає нормативам та вимогам до кафедр вищих закладів освіти III-IV рівня акредитації і забезпечує достатньою кількістю пацієнтів, новітніми методами діагностики і лікування.

Щоденну практичну роботу клінічні ординатори проводять під контролем досвідченого спеціаліста (професора, доцента, асистента). Європейський рівень викладання в ВДНЗУ «УМСА» можливий завдяки впровадженню інноваційних ортодонтичних технологій. Завідувач кафедри професор, д.мед.н. Смаглюк Л.В. щорічно приймає участь в Європейських ортодонтичних конгресах (Італія, Швеція, Німеччина, Нідерланди, Польща), доцент, д.мед.н. Дмитренко М.І. прийняла участь у роботі Щорічного 104-го Всесвітнього Стоматологічного Конгресу FDI 2016 (7-10 вересня м. Познань, Польща), де представила англійською мовою доповідь «Частота скупченості зубів при різних видах зубощелепних аномалій», що сприяє науковому просуванню української ортодонтії на міжнародному рівні.

В навчальний процес з клінічними-ординаторами іноземцями впроваджені щоквартальні клінічні конференції, на яких заслуховуються звіти про участь у міжнародних конгресах, з'їздах, конференціях та обговорюються відповідно до навчальних планів тематичні історії хвороб пацієнтів кафедри. Також в клінічних конференціях приймають участь магістранти, аспіранти, викладачі та лікарі Полтавсько осередку Асоціації ортодонтів України.

Під час клінічних конференцій розширюється об'єм відповідальності кожного клінічного-ординатора, які оволодівають практичними навичками прийняття клінічних рішень. Демонстрація мультимедійної презентації вимагає від клінічного-ординатора логічного аналізу отриманої інформації, вміння визначати діагноз, етіопатогенетичні фактори, тактику лікування, вести медичну документацію та розробити профілактичні заходи.

Особливістю викладання на кафедрі ортодонтії є комплексна ортодонтична діагностика, що є передумовою успішного етіопатогенетичного лікування та контролю його якості. Ефективність ортодонтичного лікування

необхідна для досягнення оптимальних результатів лікування з меншою затратою клінічного часу і більш коротким терміном, для отримання стабільної оклюзії.

З метою досягнення збалансованої оклюзії оптимальний план лікування можливо скласти лише на основі грамотного функціонального, морфологічного та естетичного аналізу стану щелепно-лищевої ділянки (ЩЛД) пацієнта. Помилки в ортодонтичній діагностиці пацієнтів часто призводять до подовження лікування, виникнення ускладнень і рецидивів. Значна увага звертається на аналіз посмішки та її симетричність. Причому, більш суттєвим є збіг середньої лінії лиця і косметичного центру верхнього зубного ряду, ніж нижнього, відхилення менше 2 мм є непомітним для ока і не вважається патологією.

З метою отримання стабільної оклюзії важливим є виявлення функціональних порушень ЩЛД, шкідливих звичок, визначення типу дихання. Клінічні ординатори вчать виявляти симптоми дисфункції жування: відсутність ознак стирання оклюзійних поверхонь тимчасових зубів, так зване "ліниве жування", одностороннє жування; діагностувати неправильну мовна артикуляцію (парасигматизм, міжзубний сигматизм, ротацізм, ламбдацізм). Основою діагностики є клінічне обстеження: скарги, пальпація жувальних м'язів, скронево-нижньощелепного суглобу (СНЩС), виявлення симптому "стиснутих щелеп", "фестончастого язика", обмеження відкривання рота, порушення злагодженої функції жувальних м'язів. Апаратурне лікування зі зміною положення зубів впливає на функціональний стан СНЩС. На кафедрі розкриті нові горизонти у лікуванні дисфункції СНЩС. Функціональне обстеження стану СНЩС проводять шляхом пальпації суглобів та місця прикріплення жувальних і скроневих м'язів. Суттєвим є виявлення зміщення нижньої щелепи під час функціональної проби на опускання нижньої щелепи. Впроваджена методика виготовлення баланс-шин для лікування скронево-нижньощелепових розладів.

Велике значення у функціональній стоматології має також електроміографічне дослідження жувальних і мимічних м'язів, яке проводиться

на кафедрі ортодонції. При виборі тактики лікування дисфункцій СНЩС важливо враховувати електроміографічні характеристики жувальних м'язів. На кафедрі досліджується взаємозв'язок між біоелектричною активністю м'язів ЩЛД, постуральним статусом і функцією жування у пацієнтів із дистальною оклюзією.

Головний акцент на заняттях приділяється розумінню етіології та патогенезу захворювання, що сприяє застосування прогресивних методів діагностики й обстеження не лише лица, а пацієнта взагалі: зокрема стану хребта, виявлення патології постави, конституціональних і типологічних особливостей. Активно впроваджуються знання, що підвищують ефективність ортодонтичного лікування завдяки остеопатичному виправленню порушень постави.

Сучасне ортодонтичне лікування потребує неодмінно виконання у ортодонтичних пацієнтів ортопантограм (ОПТГ) у кілька етапів: до лікування, під час лікування і після його закінчення, що дозволяє отримати результат, який забезпечить гармонійний розвиток всієї ЩЛД. Ортопантомографічне обстеження стало обов'язковим дослідженням для всіх ортодонтичних пацієнтів не тільки кафедри, але й практичної охорони здоров'я. За показаннями проводять рентгенографію СНЩС, МРТ, КТ-дослідження. Найкращі можливості вивчення будови черепа та лица створюються завдяки аналізу телеретгенограм (ТРГ) голови. Завдяки застосуванню методу латеральної ТРГ є можливість виявити краніометричні, гнатометричні і профілометричні порушення при дистальному, мезіальному, відкритому, глибокому прикусах. Однак запропоновані різноманітні методики аналізу ТРГ (Downs W.B., Bjork A., Tweed C.H., Ricketts R.M., Steiner C.C., Sassouni V., McNamara J.A., Proffit W.R. та ін.) суттєво ускладнюють правильний вибір лікаря-ортодонта. Під час клінічних конференціях обговорюються найбільш доцільні методики та показники аналізу ОПТГ, ТРГ, даних МРТ-, КТ-досліджень, відчувається максимальна увага, зібраність і проникливість клінічних-ординаторів.

Таким чином, інноваційні кроки в організації самостійної роботи клінічних-ординаторів іноземців на кафедрі ортодонції вимагають від клінічних ординаторів-іноземців пошуку нових знань, розвивають творчі пізнавальні здібності, наукову активність та викликають велику професійну зацікавленість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ждан В.М. Упровадження в систему управління якістю освіти міжнародного стандарту ISO 900:2009 – запорука надання академією освітніх послуг на міжнародному рівні / В.М. Ждан, В.М. Бобирьов, С.М. Білаш // Сучасні технології управління навчальним процесом у Вищих медичних навчальних закладах : матеріали навч.-наук. конф. з міжнародною участю. – Полтава, 2014. – С. 3-5.
2. Етичний кодекс лікаря України // Медична газета «Здоров'я України». – 2009. – № 19(224). – С. 30-31.
3. Скрипник І.М. Принципи, засади та методи впровадження в навчально-виховний процес освітніх технологій збереження здоров'я / І.М Скрипник, Г.М. Давиденко, М.Я. Нідзельський // Формування здорового способу життя студентів-медиків засобами освіти (частина II) : матеріали всеукраїнської навчально-методичної конференції. – Полтава, 2011. – С.70-72.